

เรื่องที่ ๘

นโยบายการวิจัยและส่งเสริมทางการเกษตร^๑

๑. นโยบายการวิจัย

ปัจจุบันมีงานวิจัยทางการเกษตรทำกันอย่างกว้างขวาง ครอบคลุมทั้งด้านการผลิต การตลาดและราคา จุดมุ่งหมายหลักในการวิจัย คือ การพัฒนาประสิทธิภาพทั้งด้านการผลิตและ การตลาด โดยเพิ่มทั้งปริมาณและคุณภาพของสินค้าเกษตรให้เพียงพอและสอดคล้องกับความ ต้องการของตลาดทั้งภายในและนอกประเทศ อันจะมีผลต่อราคาและรายได้ของเกษตรกรที่สูงขึ้น เพื่อยกระดับทางเศรษฐกิจของประเทศไทยส่วนรวม

การวิจัยทางการผลิต

การวิจัยทางด้านการผลิตสินค้าเกษตร จะครอบคลุมทั้งพืช สัตว์บก และสัตว์น้ำ โดยมี เป้าหมายเพื่อค้นหาพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ ที่จะให้ผลผลิตที่สูงขึ้นทั้งปริมาณและคุณภาพที่ดี ค้นหารือป้องกันและกำจัดโรคพืชและแมลง ค้นหาปัจจัยการผลิต เช่น ยาป้องกันและกำจัดศัตรูพืช ยาสัตว์ อาหารสัตว์ รวมทั้งเครื่องจักรเครื่องมือทางการเกษตรให้มีคุณภาพดีและมีปริมาณ เพียงพอแก่ความต้องการ

การวิจัยทางการตลาด

สำหรับการวิจัยทางด้านตลาดผลิตผลเกษตรนั้น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตลาด เช่น การลดต้นทุนการตลาด การเก็บรักษา การขนส่ง การบรรจุหีบห่อ การหาตลาดจำหน่าย รวมทั้ง การวิจัยทางด้านราคากลางผลิตเกษตรด้วย

งานวิจัยทั้ง ๒ ด้านนี้ หน่วยงานในภาครัฐบาล คือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีบทบาท สำคัญมาก รองลงไปก็ได้แก่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ แต่ละหน่วยงานมีหน้าที่และขอบเขตความ รับผิดชอบแตกต่างกันดังต่อไปนี้

^๑ ย่อมาจาก เรื่อง การวิจัย การส่งเสริม และการบริการทางการเกษตรของรัฐ ในหนังสือ ข้อเท็จจริงทางการเกษตร ในประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, กกม. ๒๕๒๘

1. กรมวิชาการเกษตร เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการวิจัยเกี่ยวกับการผลิตพืช เช่น การปรับปรุงพันธุ์พืช ค้นหาพืชพันธุ์ใหม่ ปุ่ย ดิน น้ำ เครื่องจักรเครื่องมือทางการเกษตร ค้นหาระบบในการผลิตและเก็บเกี่ยว จะเน้นพืชเศรษฐกิจสำคัญ คือ ข้าว ยางพารา พืชไร่ พืชสวน หม่อนไหม และยังมีศูนย์วิจัยวัตถุมีพิษ กับศูนย์วิจัยตื้กแตen

2. กรมปศุสัตว์ รับผิดชอบงานคันคัว วิจัย ทดลอง ทางด้านปศุสัตว์ทั้งหมด ได้แก่ ปรับปรุงบำรุงพันธุ์สัตว์ โรคสัตว์ อาหารสัตว์ รวมทั้งการส่งเสริม และให้บริการการเลี้ยงสัตว์ ด้วย กรมปศุสัตว์จะมีศูนย์ทำงานด้านต่าง ๆ ที่ประกอบด้วย สถานีบำรุงพันธุ์สัตว์ สถานีพืช อาหารสัตว์ สถานีผสมเทียม ศูนย์เพรพันธุ์ และหน่วยบริการเกี่ยวกับการควบคุมโรคสัตว์ ระดับเขต ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ

3. กรมประมง ทำหน้าที่ศึกษา วิจัย คันคัว ทดลอง เกี่ยวกับสัตว์น้ำทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็น ประมงน้ำจืด น้ำกร่อย และประมงทะเล มีการวิจัยทดลองเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตวน้ำ การบำรุง พันธุ์สัตวน้ำ การพัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การประมง ผลิตภัณฑ์สัตวน้ำ อุดสาหกรรมสัตวน้ำ สำรวจและรักษาแหล่งประมง ลักษณะการทำงานจะแบ่งไปตามสถานีประมงประเภทต่าง ๆ เช่น สถานีประมงน้ำจืด สถานีประมงน้ำกร่อย และ สถานีประมงทะเล

4. การพัฒนาที่ดิน จะทำการคันคัววิจัยเกี่ยวกับดินโดยเฉพาะ ได้แก่ การทดสอบ ความอุดมสมบูรณ์ของดินตามธรรมชาติ ความเหมาะสมแก่การใช้ประโยชน์ของที่ดินแต่ละแห่ง การจำแนกที่ดิน การปรับปรุงบำรุงที่ดิน การอนุรักษ์ดินและน้ำ และภาวะเศรษฐกิจที่ดิน มี หน่วยงานอยู่ทั่วประเทศ ในลักษณะ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขตและสถานีพัฒนาดิน

5. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ดำเนินการศึกษาวิจัยปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้และวิธีการสหกรณ์

6. กรมป่าไม้ ทำหน้าที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับป่าไม้ ได้แก่ พันธุ์ไม้ นิเวศน์วิทยาป่าไม้ พันธุ์ศาสตร์ป่าไม้ ผลิตภัณฑ์จากป่า รวมถึงการป้องกัน บำรุง รักษา ทรัพยากรป่าไม้ด้วย

7. กรมชลประทาน ดำเนินงานวิจัยด้านเกษตรชลประทาน ได้แก่ ความต้องการน้ำของพืช เทคนิคการให้น้ำแก่พืช

8. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ทำหน้าที่ศึกษา วิจัย เกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การเกษตร ได้แก่ ปริมาณผลผลิตทั้งพืชและสัตว์ ปริมาณการใช้และความต้องการปัจจัยการผลิต ทางการเกษตรด้านการผลิต ราคาและการตลาดสินค้าเกษตร ศึกษาและวิเคราะห์นโยบายและ แผนพัฒนาการเกษตรของประเทศไทย เป็นศูนย์สติ๊กิจการเกษตรทุกด้านของประเทศไทย

2. นโยบายการส่งเสริม

การดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ได้กระทำอย่างมีระบบในปี 2510 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมการเกษตรด้านการเพาะปลูกพืช ซึ่งมีกรรมส่งเสริมการเกษตร โดยรวมเอกสาร เลี้ยงสัตว์และการประมงไว้ด้วย

ขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบและวิธีปฏิบัติงานส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน สรุป ได้ดังนี้

1. **สาขาพืชโดยกรรมส่งเสริมการเกษตร** สังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็น ผู้รับผิดชอบโดยตรง และเน้นหนักทางด้านกิจกรรมที่เกี่ยวกับสาขาพืช โดยมีภาระหน้าที่ดังนี้

1.1 ให้มีการปลูกพืชอาหารอย่างเพียงพอต่อการบริโภคในประเทศ เพื่อทดแทน อาหารบางชนิดที่ต้องนำเข้าจากต่างประเทศ

1.2 ให้มีการปลูกพืชที่ใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับอุตสาหกรรมในประเทศอย่างเพียงพอ ทั้งปริมาณและคุณภาพ

1.3 ให้มีการปลูกพืชและผลิตสินค้าเกษตรอื่น ๆ เพื่อส่งจำหน่ายต่างประเทศ โดย คำนึงถึงคุณภาพ ปริมาณ ต้นทุนการผลิต และราคาที่จำหน่าย

1.4 ให้เกษตรกรได้ดำเนินอาชีพทางเกษตรกรรมในลักษณะที่มั่นคงได้ผลผลิต ต่อเนื่องที่สูงสุด และทำรายได้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยยกระดับฐานการครองชีพให้ดีขึ้น

1.5 สนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือสถาบันเพื่อมีโอกาสขยาย การผลิตของห้องถีนให้มีขนาดใหญ่พอที่จะจัดเป็นธุรกิจเกษตรหรืออุตสาหกรรมการเกษตร

1.6 ร่วมและประสานงานกับสถาบันการเกษตร และสถาบันเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาโครงสร้างต่าง ๆ ในการเกษตร อันเป็นประโยชน์แก่การเกษตรโดยส่วนรวม

การส่งเสริมการเกษตรด้วยการเข้าถึงประชาชน โดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมจะนำความรู้ และเทคโนโลยีการเกษตรจากสถาบันวิชาการที่ได้ทดลองค้นคว้าวิจัยได้ผลดีแล้ว ไปปรับใช้ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร เพื่อใช้พัฒนาอาชีพการเกษตร จะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมระดับตำบลที่เข้าไป ใกล้ชิดเกษตรกร มีการทำแปลงทดลองพืช การทำแปลงสาธิต จัดประกวดพืชผล ฯลฯ

กรมส่งเสริมการเกษตร ยังทำหน้าที่ในการให้บริการเกี่ยวกับการผลิตพืชอีกหลายด้าน เช่น การจัดหาหรือผลิตเมล็ดพันธุ์ดีเพื่อขยายสู่เกษตรกร ปฏิบัติการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช แนะนำช่วยเหลือเกษตรกรเป็นรายบุคคลด้วย

2. **สาขาปศุสัตว์ กิจกรรมการส่งเสริมด้านปศุสัตว์** ได้แก่ การเผยแพร่ข่าวสารความรู้

ทางวิชาการแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ในเรื่อง พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ โรคสัตว์ รวมทั้งให้คำแนะนำ
ปรึกษาปัญหาการเลี้ยงสัตว์ การผสมเทียม วิธีส่งเสริมมีทั้งในลักษณะการจัดทำเอกสารเผยแพร่
การฝึกอบรม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่ทำกิจกรรมส่งเสริมด้านปศุสัตว์ คือ กรมปศุสัตว์ มหา-
วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ องค์การส่งเสริมกิจการโคนมแห่งประเทศไทย

3. สาขาประมง เป็นหน้าที่ของกรมประมงโดยตรง ที่จะรับผิดชอบดำเนินการส่งเสริม
และพัฒนาการประมง แนวทางส่งเสริมในปัจจุบันเป็นการเพาะเลี้ยงสัตวน้ำจืดและน้ำกร่อย
การส่งเสริมมีทั้งการจัดทำเอกสารคำแนะนำเพื่อเผยแพร่ข่าวสารความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ
การสาธิตการฝึกอบรม การแจกพันธุ์ปลาให้เกษตรกรทดลองเลี้ยง ในระยะหลัง การประมงได้
พัฒนาไปแบบการเลี้ยงสัตวน้ำจืด ด้วย “โครงการประมงหมู่บ้าน” โดยการจัดตั้งองค์กรของราษฎร
ในระดับหมู่บ้านขึ้น เพื่อทำหน้าที่ร่วมรับผิดชอบดำเนินการประสานงาน และบริหารเหล่าน้ำของ
หมู่บ้าน สำหรับการประมงทะเลนั้น ที่ผ่านมากรมประมงเน้นหนักในเรื่องวิชาการ งานวิเคราะห์วิจัย
และติดตามผล ประเมินหาข้อมูล เพื่อสนับสนุนมาตรการต่าง ๆ ส่วนการส่งเสริมนั้น ได้ดำเนิน
การในปี 2528 ภายใต้ “โครงการส่งเสริมประมงทะเลแบบพื้นบ้าน” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้
คำแนะนำส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชาวประมงทะเล